

การสื่อสารทางการเมืองในสื่อยุคดิจิทัลสมัยปัจจุบัน Political Communication in Today's Digital Media

ก้องภพ เอี่ยมสมบุญ^{1*}
Kongphop Iamsomboon^{1*}

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ¹
Police Cadet Academy¹

*Corresponding Author's Email: gameekongpop@gmail.com

Received: 02/02/2022; Revised: 08/08/2022; Accepted: 22/08/2022

DOI: 10.14456/jpv.2022.21

บทคัดย่อ

กระบวนการสื่อสารทางการเมืองในปัจจุบันสามารถพิจารณาได้จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารและโทรคมนาคม รวมทั้งทุนนิยมแบบโลกาภิวัตน์ การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะในยุคของข้อมูลข่าวสารในปัจจุบัน การสื่อสารจึงมีประโยชน์ทั้งในแง่บุคคลและสังคม โดยการสื่อสารทำให้คนมีความรู้และโลกทัศน์ที่กว้างขวางขึ้น การสื่อสารเป็นกระบวนการที่ทำให้สังคม เจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้มนุษย์สามารถสืบทอดพัฒนา เรียนรู้ และรับรู้วัฒนธรรมของตนเองและสังคมได้ การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าแก่ชุมชน และสังคมในทุกด้าน ความหมายของการสื่อสารว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการในการแลกเปลี่ยนข่าวสารความคิดเห็นทัศนคติระหว่างบุคคลกับบุคคล หรือกลุ่มบุคคล โดยผ่านการพูด การเขียน กิริยาท่าทาง การแสดงออก เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้ส่งและผู้รับสารมากที่สุด ซึ่งการสื่อสารจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับปัจจัยองค์ประกอบ อันได้แก่ ผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับสาร ได้ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ก่อให้เกิดวิถีชีวิตแบบใหม่ของคนในสังคม รวมไปถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ดังนั้น กระบวนการสื่อสารทางการเมืองในยุคโลกาภิวัตน์จึงมีความเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย โดยกระบวนการดังกล่าวได้ถูกผสมผสานเข้ากับสื่ออิเล็กทรอนิกส์รูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นอินเทอร์เน็ต วิทยุและโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมตรงต่อผู้ชม การส่งข้อความสั้นผ่านโทรศัพท์ เป็นต้น นอกจากนี้อิทธิพลของแนวคิดด้านการตลาดและการโฆษณาในกระแสโลกาภิวัตน์ยังส่งผลให้เกิดการสื่อสารการตลาดทางการเมืองอย่างกว้างขวางทั่วโลกอีกด้วย สิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลให้

“ทุนเข้ามามีความสัมพันธ์กับการสื่อสารและการเมืองอย่างแยกกันไม่ออก” กลุ่มทุนธุรกิจสื่อสารจึงเป็นกลุ่มทุนที่ทรงอิทธิพลที่สุดในยุคโลกาภิวัตน์จนกระทั่งสามารถสร้างเครือข่ายการสื่อสารทางการเมืองซึ่งสามารถชี้นำสังคมได้อย่างรอบด้านในลักษณะจักรวรรดินิยมการสื่อสารนั่นเอง

คำสำคัญ: กระบวนการสื่อสาร; การเมือง; สื่อยุคดิจิทัล

Abstract

The current political communication process can be considered by the advances of telecommunications and telecommunications technology as well as globalized capitalism. Communication is an essential factor in human life, especially in today's information age. Communication therefore has benefits both in person and in society as communication gives people a broader knowledge and worldview. Communication is the process by which society Continuous progress allows human beings to inherit, develop, learn and recognize their own culture. Society has communication as an important factor in the development of the country, creating prosperity for the community and society in all aspects. The meaning of that communication. Communication is the process of exchanging information, opinions, attitudes between individuals and individuals or groups, through speech, writing, and gestures. An expression to achieve the most mutual understanding between the sender and the receiver. Whether or not communication is effective depends on the elements of the messenger, the messenger, and the receiver, resulting in many changes. Such changes have given rise to a new way of life in society as well as the perception of political information. Therefore, the process of political communication in the era of globalization has also changed as it has been integrated with various forms of electronic media such as the Internet. Radio and satellite television direct to the audience, sending short messages over the phone, etc. In addition, the influence of marketing and advertising ideas in globalization has also resulted in widespread political marketing communications throughout the world. These have resulted in “Capital has inextricably correlated with communication and politics.” The business of communications capital is therefore the most influential group of capital in the age of

globalization until it is able to create a political communication network capable of guiding society in a manner of communication imperialism.

Keywords: Political communication process; Politic; Digital Media

1. บทนำ

การสื่อสารทางการเมืองบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในช่วงการต่อต้านรัฐบาลต่าง ๆ การสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ กระบวนการหนึ่งในระบบการเมือง (Political System) กล่าวคือการสื่อสารเป็นตัวเชื่อมโยงสังคม กับรัฐบาลให้เข้ากัน และเพื่อให้ช่องทางของการสื่อสาร (Communication Channels) ภายในสังคม ภายในรัฐบาลและระหว่างรัฐบาลกับสังคมได้เกิดขึ้น กล่าวคือ การสื่อสารทางการเมืองเป็นพลัง สำคัญในการพัฒนาทางการเมืองโดยเฉพาะระบอบประชาธิปไตยการสื่อสารทางการเมืองจะทำให้ ประชาชนรับรู้และเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ทางการเมือง การสื่อสาร (Communication) เป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญในทางการเมืองไทยมา ตั้งแต่อดีต โดยมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดและขยายแนวความคิด ตลอดจนอุดมการณ์ทางการเมืองจาก ผู้ปกครองไปยังประชาชนในปกครองในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (กรรณก นิลดำ, 2558) เพื่อโฆษณาชวนเชื่อและจูงใจให้ประชาชนเกิด ความนิยมชมชอบ ความศรัทธาเชื่อมั่น และความจงรักภักดีต่อผู้ปกครอง ในสังคมปัจจุบัน สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เปลี่ยนแปลงไปมาก พัฒนาการทางการเมืองใน ระบอบประชาธิปไตยได้รุดหน้าไปควบคู่กับพัฒนาการทางเทคโนโลยีทางการสื่อสาร รวมถึงการ พัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน ทำให้การสื่อสาร ทางการเมืองมีความสลับซับซ้อน และทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น โดยจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมทาง การเมืองเกือบทั้งหมดโดยเฉพาะในประเทศที่การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยพัฒนาก้าวหน้าไปมาก จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสื่อสารไม่ลักษณะใดก็ลักษณะหนึ่ง สำหรับการดำเนิน กิจกรรมทางการเมืองของไทยที่ผ่านมา นั้น โดยทั่วไปนักการเมืองมักจะถ่ายทอดแนวความคิด อุดมการณ์และนโยบายทางการเมืองไปสู่ประชาชนด้วยวิธีการสื่อสารแบบทางเดียว (One-way Communication) ซึ่งอาจจะใช้รูปแบบการโฆษณา (Advertising) หรือการประชาสัมพันธ์ (Public Relations) เพื่อรณรงค์หาเสียงผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจอื่น ๆ และ อาจรวมถึงการสื่อสารในรูปแบบการโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) เพื่อโน้มน้าวจิตใจให้ประชาชน ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2551) กระบวนการส่งข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐไปยังประชาชนด้วยเหตุผลเพื่อการกล่อมเกลารวมทั้งการพัฒนาทางการเมือง การสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการรับทราบการตัดสินใจหรือนโยบาย การชี้แจงข้อเท็จจริงให้กับประชาชนทราบ ตลอดจนการสร้างภาพลักษณ์ให้เกิดขึ้นกับประชาชนแสดง

ความเห็นในเรื่องนี้ว่า เกิดทัศนคติที่ดีให้การยอมรับ และแสดงพฤติกรรมด้วยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้นักการเมือง หรือพรรคการเมืองที่ตนให้ความไว้วางใจ ดังนั้น จึงมีการนำสื่อมาใช้ในการสื่อสารทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพสามารถเข้าถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุด

2. การสื่อสารทางการเมืองของคนไทยในอดีต

ในสมัยอดีตย้อนหลังไปก่อนเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519 การสื่อสารทางการเมืองของคนในสังคมไทยจะสื่อสารผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชน และผ่านตัวบุคคลเป็นด้านหลัก การยึดอำนาจในสมัยนั้นคือ การยึดสถานีวิทยุกระจายเสียงและยึดกรมประชาสัมพันธ์ ฝ่ายไหนสามารถยึดสถานีวิทยุกระจายเสียง หรือกรมประชาสัมพันธ์ ได้ ฝ่ายนั้นก็ฝ่ายชนะ ประชาชนทั่วไปก็รอฟังประกาศของคณะปฏิวัติผ่านสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย ของกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี (เจริญ หยุทอง, 2560, 182-183) หลังเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2532 หรือเหตุการณ์ “พฤษภาทมิฬ” การสื่อสารทางการเมืองเปลี่ยนมาเป็นการสื่อสารผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ไร้สาย หรือ “มือถือ” ประชาชนไม่ให้ความเชื่อถือสื่อมวลชนของรัฐ โดยเฉพาะสถานีวิทยุกระจายเสียงในสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ และสถานีโทรทัศน์ในกำกับของรัฐบาล การสื่อสารทางการเมืองในช่วงเหตุการณ์พฤษภาทมิฬใช้โทรสาร และโทรศัพท์มือถือเป็นสื่อหลัก ประชาชนไปรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หรือความจริงจากเวทีปราศรัยของแกนนำ ทั้งในส่วนกลาง และหัวเมืองใหญ่ทั่วประเทศ

เหตุการณ์ม็วลมทาประชาชนขับไล่รัฐบาลทราซเสียงข้างมากที่มากจากการเลือก ตั้งแต่ทำตัวเป็นปฏิปักษ์ต่อประชาชนสมัยรัฐบาลนอมินีจากพรรคเพื่อไทยที่ผ่านมา การสื่อสารทางการเมืองปรับเปลี่ยนมาใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียในการแจ้งข่าว นัดหมาย หรือการตอบโต้ข้อเท็จจริงของแต่ละฝ่าย จนนำไปสู่การชุมนุมครั้งใหญ่ที่เรียกว่า “ชัตดาวน์กรุงเทพฯ” สุดท้ายเมื่อไม่มีทางออกของความขัดแย้งสองขั้ว อำนาจนอกระบบจึงเข้ามาจัดการรัฐบาลที่มากจากการเลือกตั้ง เพื่อล้มกระดานและเริ่มต้นใหม่โดยการปฏิรูปประเทศไทยในทุกๆ ด้านก่อนไปสู่การเลือกตั้ง (คุณากร วรวรรณธนะชัย, 2561, น. 82-83) เพื่อเริ่มต้นกระบวนการประชาธิปไตยตามวิถีสากลต่อไป วรญาณ ประเสริฐ และวรรณภา ศิระสังขะ (2560) ได้กล่าวว่าในกระบวนการสื่อสารทางการเมืองมีองค์ประกอบสำคัญคือ หนึ่ง ผู้ส่งสาร หรือผู้สื่อสาร ซึ่งในสังคมไทยส่วนใหญ่คือ กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง และผู้ใช้อำนาจรัฐสองสาร หรือข้อมูลข่าวสารที่ต้องการสื่อสารไปยังประชาชน สาม ช่องทาง หรือสื่อที่เป็นทางผ่านของข้อมูลข่าวสาร และ สี่ ผู้รับสาร คือประชาชนหรือกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในสังคม

ผู้สื่อสารแม้เราจะมีการเปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองการปกครอง จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตยเป็นเวลาเกือบหนึ่งศตวรรษแล้ว แต่วัฒนธรรม

ทางการเมืองของเรายังเป็นแบบ คับแคบ ไฟร์ฟ้า คือ เป็นเรื่องของคนมีอำนาจวาสนา เป็นเรื่องของคนบางตระกูลที่เกิดมาเพื่อเป็นนักการเมือง ภัสวลี นิติเกษตรสุนทร (2560) ไม่ใช้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไฟร์ฟ้ามีส่วนร่วมอย่างที่เราอยากให้ เป็น สารที่สื่อออกมาจึงเพียงให้ประชาชนรับรู้ และทำตามความต้องการของฝ่ายที่มีอำนาจ ตามวาทกรรม “เชื่อผู้นำชาติพ้นภัย” เป็นต้น

ผู้รับสาร คนที่มีการศึกษาในระบบระดับสูงให้ความสนใจต่อการเมืองน้อยกว่าคนที่มีการศึกษาในระบบระดับต่ำกว่า เช่นเดียวกับผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมที่ไม่มั่นคง มักจะมีความสนใจทางการเมืองสูงกว่าคนที่มีความฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมมั่นคงกว่า เป็นต้น การเมืองไทยจึงตกอยู่ในมือของผู้มีบุญทางอำนาจวาสนา ในฐานะผู้นำทางการเมือง กับคนด้อยโอกาส ในฐานะฐานคะแนนเสียงผู้สนับสนุน ประชาชนผู้ยากไร้ และด้อยโอกาสทำหน้าที่ไปเลือกตั้งนักการเมืองเสียงข้างมากมาจัดตั้งรัฐบาล แต่ประชาชนที่มีฐานะเป็นชนชั้นกลางในเมืองมักทำหน้าที่ถอดถอน หรือล้มรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน เพราะมีความเห็นว่าขาดความชอบธรรม เนื่องจากมาจากการทุจริต ชื้อสืทธิ ขยายเสียง และกระทำการทุจริตคอร์รัปชันฉ้อฉลจนเกินจะรับไหว

3. วัฏจักรของการเมืองไทย

วัฏจักรของการเมืองไทยจึงวนอยู่ใน “วงจรอุบาทว์” ครั้งแล้วครั้งเล่าเกิดการปฏิวัติรัฐประหารจนถึงปัจจุบัน ทั้ง ๆ ที่ทั่วโลกเขาหลุดพ้นจากวงจรนี้ไปมากแล้ว แต่ของเรายังมีแต่ความขัดแย้ง แยกแยะ ไม่สมานสามัคคีปรองดองกันอย่างที่หลายคนปรารถนา แม้ว่าขณะนี้เรากำลังจะมีการออกเสียงประชามติ เพื่อจะบอกว่ารับหรือไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ ตามที่เป็นไปตามกรอบของการปฏิรูป หรือ “โรดแมป” ที่วางไว้ แต่ก็ดูเหมือนว่าจะมีการบิดเบือนเจตนา หรือข้อมูลข่าวสารให้เป็นไปตามที่แต่ละฝ่ายต้องการ โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อชาติบ้านเมือง ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันว่า ปัญหาการสื่อสารทางการเมืองไทยมีหลายประการไม่ว่าจะเป็นปัญหาการครอบงำสื่อ ปัญหาการสื่อสารทางการเมืองในแง่ของจริยธรรมของผู้ใช้สื่อและปัญหาด้านบุคลากรที่ทำหน้าที่สื่อมวลชน อย่างไรก็ตามแนวโน้มการสื่อสารทางการเมืองไทยนั้น สื่อน่าจะมีความเป็นสาธารณะร่วมกันมากขึ้นอันเนื่องจากการปฏิรูปสื่อรวมทั้งเสรีภาพของหนังสือพิมพ์และสื่อสิ่งพิมพ์ที่จะมีเพิ่มมากขึ้นภายหลังจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติจัดการพิมพ์ พ.ศ. 2550 แต่แนวโน้มในการแก้ไขปัญหานั้นหนา นันทวโรภาส (2558) ดังกล่าว อาจเกิดขึ้นได้ด้วยการขับเคลื่อนทางสังคมด้วยกระแสดความคิดเรื่องการสร้างพื้นที่สาธารณะเพื่อสร้างประชาสังคมที่เข้มแข็ง ซึ่งอาจจะส่งผลให้ปัญหาต่างๆ ได้มีการคลี่คลายได้ด้วยตัวเอง ซึ่งในปัจจุบันสถานการณ์สังคมการเมืองปัจจุบัน สื่อ คือ เครื่องมือที่สำคัญในการช่วงชิงหรือการมีส่วนร่วมและการครอบครองสื่อ นับว่าเป็นหัวใจในการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจ องค์กรราชการ รวมทั้งการเมืองภาคพลเมืองหรือการเมืองภาคประชาชน ก็นับว่าเป็นหัวใจสำคัญในการเคลื่อนไหว ดังนั้น การเคลื่อนไหวทางราชการ ทางธุรกิจและ

การเคลื่อนไหวทางสังคมการเมืองจึงมีความปรารถนาเหมือนกัน นั่นคือ ความต้องการมีสื่อในครอบครอง ซึ่งหมายถึงมีเครื่องมือหรือมีช่องทางในการสร้างความรู้ความเข้าใจ การประชาสัมพันธ์ และการโฆษณาชวนเชื่อกับสาธารณชนจะเห็นได้ว่าผลกระทบต่อสังคมอันเกิดจากอิทธิพลของการสื่อสารมวลชนในการสื่อสารทางการเมืองมีอยู่หลายประการ เช่น ผลกระทบต่อโครงสร้างของสังคม การจัดระเบียบสารสนเทศทางการเมือง ชนชั้นใหม่ในการสื่อสารทางการเมือง กรรมสิทธิ์ในสารสนเทศทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองและ บทบาทของอำนาจอธิปไตย รวมทั้งกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นต้น

เนื่องจากปัจจุบันประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญโดยที่การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้โอกาสแสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณาเป็นนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทางทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้เสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ทั้งนี้ เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เป็นการสร้างฉันทามติ และทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ อีกทั้งช่วยหลีกเลี่ยงในการเผชิญหน้า “กรณีที่น่ารังเกียจที่สุด” ช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม และช่วยให้ทราบความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชนรวมทั้งเป็นการพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่ได้บัญญัติไว้ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ในส่วนที่ 10 สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียนใน มาตรา 56 - 62 เช่น ในมาตรา 56 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานราชการราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 24 ก 24 กุมภาพันธ์ 2560 หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ ส่วนประกอบที่สำคัญของการมีส่วนร่วมคือ สาธารณชน “มีส่วนร่วม” ในการตัดสินใจ, ค่านิยมและความห่วงกังวลของสาธารณชนได้นำไปเป็นส่วนประกอบของการตัดสินใจขององค์กร, มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ “เชิงการบริหาร” มีการสื่อสารสองทาง มีปฏิสัมพันธ์ มีการสานเสวนา (dialogue) มีการประสานความร่วมมือ

4. การสื่อสารทางการเมืองในภาวะวิกฤต

ปัจจุบันประเทศไทยเกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งถือว่าเป็นวิกฤติของประเทศนั้น การสื่อสารทางการเมืองในภาวะวิกฤตเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เมื่อใดก็ตามที่เกิดความขัดแย้งระหว่างนักการเมืองหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารประเทศอันจะก่อให้เกิดความรุนแรงตามมานั้น สิ่งจำเป็นเร่งด่วนและมีความจำเป็นต่อการจัดการความขัดแย้งคือ “การสื่อสารทางการเมืองในภาวะวิกฤต” จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาโดยใช้กระบวนการสื่อสารแบบสันติ และประเด็นสำคัญที่สุดคือ วิธีการดังกล่าวนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล (good governance) โดยมีหลักการและวิธีการที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1) การมีส่วนร่วมกับการสื่อสารทางการเมืองในภาวะวิกฤต มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมซึ่งจะทำให้ทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับรู้และแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งร่วมกัน

2) การยอมรับความหลากหลายและความแตกต่างกับการสื่อสารทางการเมืองในภาวะวิกฤต

3) ความสามัคคีกับการสื่อสารทางการเมืองในภาวะวิกฤต

4) ความยุติธรรมกับการสื่อสารทางการเมืองในภาวะวิกฤต

5) การสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นกับการสื่อสารทางการเมืองในภาวะวิกฤต

จากแนวคิดทั้งหมดนั้น หลักการสื่อสารทางการเมืองในภาวะวิกฤตจึงเป็นที่จะต้องนำเสนอข้อมูลที่ทำให้คู่กรณีหรือคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดความไว้วางใจโดยอาศัยวิธีการเติมไปด้วยความเมตตากรุณา อันจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมี “สะพาน” หรือมีแนวทางในการหาทางออกสำหรับความขัดแย้งระหว่างคู่กรณี โดยการสื่อสารนั้นจะต้องไม่ดำรงอยู่บนฐานของผลประโยชน์ที่ตนจะพึงได้โดยไม่สนใจความเป็นไปของสังคมแต่ประการใด ด้วยเหตุผลที่มุ่งประโยชน์ส่วนตนในลักษณะดังกล่าวนี้ อาจจะนำไปสู่การสร้าง ความแตกแยกของคนในสังคมที่รับสาร

ปัจจุบันการสื่อสารทางการเมืองในประเทศไทยได้มีความเข้มข้นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระบวนการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเช่น กระบวนการสื่อสารทางการเมืองที่เป็นเทคโนโลยีที่สมัย และกลยุทธ์การสื่อสารแบบใหม่ คือการใช้อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ผ่านดาวเทียม เป็นต้น ได้นำเป็นเครื่องมือในการต่อสู้ทางการเมืองของแต่ละฝ่าย ดังนั้น ประชาชนที่ได้รับสื่อทางการเมืองหรือการสื่อสารในปัจจุบันต้องมีการพิจารณาอย่างพินิจพิเคราะห์ข้อมูลด้วยความมีเหตุมีผล และรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงทางการเมือง โดยไม่หลงเชื่อกระบวนการโฆษณาชวนเชื่อในการปลุกเร้าเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งรัฐบาล สื่อมวลชน ควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ภาคประชาชนในเรื่องเกี่ยวกับประชาธิปไตยอย่างถูกต้อง

และเสริมสร้างการเมืองภาคพลเมืองให้มีความเข้มแข็งและรู้เท่าทันนักการเมืองและพรรคการเมือง หรือกลุ่มทางการเมืองในแต่ละฝ่ายที่ขับเคลื่อนและต่อสู้ทางด้านความคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง ในปัจจุบัน และอย่างไรจึงจะนำไปสู่ความสามัคคีของประชาชนรวมทั้ง ส่งเสริมกระบวนการพัฒนา และเรียนรู้ประชาธิปไตยในสังคมไทย จากอดีตการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้น โดยมาก มักจะเป็นการออกไปใช้ สิทธิใช้เสียงในสถานที่ต่างๆ ที่ได้ถูกเตรียมไว้โดยรัฐบาลหรือกลุ่มบุคคลที่ต้องการมีความ เคลื่อนไหวทางการเมือง แต่ในยุคปัจจุบัน ที่เทคโนโลยีมีการพัฒนา ระบบการติดต่อ และการ สื่อสารนั้นเป็นไปได้ง่ายขึ้น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองสามารถเกิดขึ้นที่ใดก็ได้ เนื่องจากระบบ อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีการสื่อสารไร้สายนั้นได้ทำการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสาร รวมถึงช่องทางการติดต่อสื่อสารกัน ให้เข้าถึงประชาชนทุกคน หรือเรียกได้ว่าเป็นการ “ย่อโลกให้เล็กลง” ทำให้ประชาชนสามารถติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้สะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยช่องทางที่ได้รับความนิยมมากที่สุดก็คือนี้นับเป็นการสื่อสารแบบออนไลน์ ซึ่งสะดวก รวดเร็ว และเป็นสื่อที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความนิยมเป็นอย่างมาก เพราะสามารถติดตามเรื่องราวการ เรียนรู้ข่าวสารต่างๆ รวมไปถึงการร่วมแสดงความคิดเห็นส่วนบุคคล ซึ่งทำให้สื่อออนไลน์นั้น เป็นที่นิยมอย่างรวดเร็ว ทำให้ธุรกิจหนังสือพิมพ์ อาทิ หนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ หรือหนังสือพิมพ์ แนวหน้า ได้ให้ความสนใจกับสื่อออนไลน์ และหันสนใจทำธุรกิจข่าวออนไลน์กันมากขึ้น โดยทำ การเปิดเว็บไซต์นำเสนอข่าวของตนเอง และยังมี การเปิดช่องทางการแสดงออกทางความคิดเห็นให้ประชาชนหรือผู้คนที่มีความสนใจ ในช่วงนั้นๆ ได้แสดงออกความคิดเห็นเกี่ยวกับ เนื้อหาข่าวหรือประเด็นข่าวได้โดยตรง การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ กิจกรรมของประชาชนที่มุ่งเข้าไปมีอิทธิพลต่อการ ตัดสินใจในนโยบายต่างๆ ของรัฐบาล โดยรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละยุคแต่ละ สังคมจะมีความแตกต่างกันออกไป พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นความสำเร็จของ การพัฒนาทางการเมือง ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่เกิดขึ้นโดยสมัครใจและกฎหมายกำหนดให้กระทำ ได้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละครั้งไม่ว่าจะสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะเป็นครั้งคราวหรือ ยาวต่อเนื่อง การกระทำนั้นจะมุ่งประสงค์ที่จะมีอิทธิพลเกี่ยวกับนโยบาย การบริหารงาน การเลือกผู้นำทางการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น เช่น ประชาชนรวมตัวกันเพื่อคัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายต่างๆ ของรัฐ เป็นต้น จึงสามารถอนุมานได้ว่า “สื่อทางเลือก” หรือ “สื่อออนไลน์” เป็นกระบวนการทัศนใหม่ ของการสื่อสาร และ สื่อสารมวลชน ที่เกิดจากการเปลี่ยนแนวความคิดจากการสื่อสารทางเดียว จากบนลงล่าง มาสู่เรื่องการสื่อสารในแนวราบ และสื่อสารแบบมีส่วนร่วม การเปิดพื้นที่ให้ ประชาชนเข้าถึงสื่อได้โดยตรง และกว้างขวางขึ้น โดยปราศจากการควบคุม หรือแทรกแซงจาก อำนาจทั้งปวง แต่มีจุดมุ่งหมายในการเสริมพลังของภาคประชาชนซึ่งเป็นการเผชิญหน้าโดยตรง ในการลดทอนพลังกับโครงสร้าง การครอบงำทางการเมืองการสื่อสาร เป็นการเลือกหัวข้อที่แตกต่าง ซึ่งมี ลักษณะเป็นการบอกเล่าเรื่องราวของ

ตนเอง บอกเล่าความกลัว หรือความใน สำนวน วัฒนธรรมของประชาชน การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคม ออนไลน์ของกลุ่มคนเสื้อหลากสี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มคนเสื้อหลากสีเป็นปรากฏการณ์ทาง การเมืองที่เกิดขึ้นในสังคม โดยมีรูปแบบการเกิดของกลุ่มจากสื่อออนไลน์ และด้วยเหตุผลความ ไม่พอใจและต้องการแสดงออกทางการเมืองของตนเอง ซึ่งมีลักษณะที่ตรงกันข้ามกับอีกฝ่ายที่ได้มีการออกมาชุมนุม ณ ช่วงเวลานั้น

5. สรุป

ในสื่อยุคดิจิทัลทำให้รัฐบาลต้องปรับตัวในการสื่อสารทางการเมืองสื่อยังมีบทบาทการเป็นพื้นที่ประสานความเข้าใจทางการเมือง เป็นบทบาท จากทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมที่ยึดถือแนวคิดการเปิดเสรีภาพให้กับสื่อมวลชนอย่างเต็มที่ โดยมีการควบคุมดูแลโดยองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนและกลุ่มผู้รับสารในสังคมตามกฎหมายและ รัฐธรรมนูญเท่านั้น บทบาทนี้ในแต่ละยุคสมัยของรัฐบาล ซึ่งมีที่มาแตกต่างกันจะมีลักษณะการ จัดพื้นที่ในสื่อเพื่อนำเสนอในประเด็นที่แตกต่างกัน โดยยุคสมัยที่มีผู้นำมาจากอำนาจการ รัฐประหาร ปฏิวัติ จะพบเห็นเพียงพื้นที่สื่อ ที่สอบถามแค่ความคิดเห็นด้านปากท้อง หรือเรื่อง ของการเมืองที่ห่างจากตัวฝ่ายบริหารที่กลุ่มอำนาจ และจะไม่มีประเด็นทางการเมืองที่กระทบต่อผู้นำ สื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในประเทศไทย การสื่อสารเป็นตัวเชื่อมโยงสังคมกับรัฐบาลให้เข้ากัน และเพื่อให้ช่องทางของการสื่อสาร (Communication Channels) ภายในสังคมภายในรัฐบาลและระหว่างรัฐบาลกับสังคมได้เกิดขึ้น กล่าวคือ การสื่อสารทางการเมืองเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาทางการเมืองโดยเฉพาะระบอบประชาธิปไตยการสื่อสารทางการเมืองจะทำให้ประชาชนรับรู้และเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ทางการเมือง จากระบบสื่อสารในยุคโลกาภิวัตน์ทำให้ประชาชนได้รับสารและส่งสารได้ในทุกรูปแบบสามารถต่อยอดความคิดจุดฉนวนความคิดของหนุ่มสาววัยรุ่น วัยทำงานให้เกิดพลังอันมหาศาลที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง กำหนดนโยบายการสื่อสารจะต้องทำการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกองค์กรหรือหน่วยงานประชาสัมพันธ์ภาครัฐ ปัจจัยภายในคือ บริบทนโยบายทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เพื่อให้สอดคล้องกับการกำหนดทิศทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อรักษาภาพลักษณ์รัฐบาลในสื่อยุคดิจิทัลที่ต้องอาศัยการสื่อสารที่รวดเร็ว ตอบรับกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และทำอย่างไรจึงจะนำไปสู่ความสามัคคีของประชาชนรวมทั้ง ส่งเสริมกระบวนการพัฒนาและเรียนรู้ประชาธิปไตยในสังคมไทย

6. บรรณานุกรม

- กรกนก นิลดำ. (2558). การสื่อสารทางการเมืองของนายกรัฐมนตรีที่มาจากทหาร. (วิทยานิพนธ์ดุขฎิ บัณทิต. สาขาการสื่อสารการเมือง). คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.
- จรรุญ หยุทอง. (2560). การวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์. สืบค้น 30 มกราคม 2565, จาก <http://www.manager.co.th>
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2551). ภาษากับการเมือง/ความเป็นการเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นันทนา นันทวโรภาส. (2558). สื่อสารการเมือง:ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แมสมิเดีย.
- วรัญญู ประเสริฐ และวรรณภา ศิระสังขะ. (2560). การสื่อสารการเมืองในรายการนายกฯพบ ประชาชน. ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ระดับชาติและนานาชาติ. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุรพล สุยะพรหม และนันทนา นันทวโรภาส. (2562). การสื่อสารทางการเมืองของพระเทพ ปฎิภาณวาทิ (เจ้าคุณพิพิธ) ศึกษาในระยะเวลา พ.ศ.2540 – 2560. วารสารมหาจุฬานาค รทรรศน6 (5), 2501- 2518.
- ภัสวลิ นิติเกษตรสุนทร. (2560). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการสื่อสารและพฤติกรรมการสื่อสาร. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.